
Notiser

MEDISINSK NYTT

KJETIL SØREIDE

Email: ksoreide@mac.com

Tidsskriftet

KJETIL SØREIDE

Email: ksoreide@mac.com

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: erlend.hem@medisin.uio.no

Tidsskriftet

ÅSLAUG HELLAND

Email: ahelland@ulrik.uio.no

Tidsskriftet

TRINE B. HAUGEN

Email: trine.b.haugen@hf.hio.no

Tidsskriftet

RAGNHILD ØRSTAVIK

Email: ragnhild.orstavik@fhi.no

Tidsskriftet

RAGNHILD ØRSTAVIK

Email: ragnhild.orstavik@fhi.no

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: erlend.hem@medisin.uio.no

Tidsskriftet

Apgarskår for kirurger

Apgarskår er et mål for spedbarnets vitale status like etter fødselen. Kirurger har nå utviklet en tilsvarende skår for å måle pasientens vitale status like etter operasjon (J Am Coll Surg 2007; 204: 201 – 8).

Skåren predikerer risiko for komplikasjoner og 30-dagersmortalitet basert på måling av blodtap, laveste målte puls og gjennomsnittlige arterielle blodtrykk.

På en skala 1 – 10 ble det vist en signifikant større risiko for komplikasjoner eller død for dem med en lav skårverdi. Av 767 pasienter som gjennomgikk generelle eller karkirurgiske inngrep hadde 4 % en skår på ≤ 4 , hvorav nær 60 % fikk større komplikasjoner eller døde innen 30 dager. Blant 220 pasienter med en skår på ≥ 9 var det kun åtte (3,6 %) med slike hendelser (RR 16).

Profylaktisk antibiotika som rutine ved brokknett

Rutinemessig bruk av profylaktisk antibiotika ved nettplastikk for lyskebrokk har vært kontroversielt. De fleste randomiserte kliniske studiene har hatt for liten styrke til at man har kunnet trekke sikre konklusjoner.

I en metaanalyse som omfattet seks randomiserte studier ble forekomsten av sårinfeksjoner evaluert hos 2 500 pasienter (Ann Surg 2007; 245: 392 – 6).

I gruppen som fikk profylaktisk antibiotika, fikk 1,4 % kirurgisk sårinfeksjon mot 2,9 % for dem uten slik forbehandling (OR 0,5; 95 % KI 0,3 – 0,9). Det ble ikke funnet noen statistisk heterogenitet i studien. Antibiotikaproylaks ved nettplastikk reduserer således infeksjonsraten med rundt 50 %.

Hvilke kirurger publiserer mest?

Selv om forskere i USA publiserer flest artikler i de viktigste kirurgiske tidsskriftene, er det små europeiske land som fører an når man tar hensyn til befolkningstallet. Det viser en studie publisert i *British Journal of Surgery* (2007; 94: 244 – 7).

Forfatterne valgte ut de 15 kirurgiske tidsskriftene med høyest impaktfaktor. I perioden 2000 – 05 ble det publisert ca. 19 000 artikler. Forfattere fra USA sto bak nesten halvparten av artiklene (42 %). Etter å ha korrigert for

befolkningsstørrelse var Nederland, Sverige og Sveits de mest produktive landene, mens USA var nr. 6, Danmark nr. 9 – og Norge nr. 19.

Årsaken til Kostmanns sykdom er funnet

I 1956 beskrev den svenske barnelegen Rolf Kostmann (1909 – 82) en familie med alvorlig medfødt nøytropeni. Arvegangen var autosomalt recessiv. Kostmanns sykdom er et primært immunsviktsyndrom og er assosiert med økt apoptose i myeloide celler.

Nå har en svensk-tysk forskergruppe funnet at årsaken til sykdommen er en kimbanemutasjon i *HAX1*-genet. Ved å analysere DNA fra familier med Kostmanns sykdom, fant man homozygote mutasjoner i *HAX1*-genet hos syke individer i disse familiene (Nat Genet 2007; 39: 86 – 92).

Forskerne fant også at proteinet HAX1 er viktig for opprettholdelse av stabilitet i mitokondriemembranen. På denne måten beskyttes cellene mot apoptose.

Endring i skolekulturen reduserer ungdomsproblemer

Tradisjonelt har arbeidet med å forebygge helsemessig risikoatferd hos ungdom gått ut på opplysningsvirksomhet, men dette har ofte hatt begrenset og kortvarig effekt.

Engelske forskere har nå analysert studier utført i flere land der effekt av intervensjon for å bedre ungdommers helse og atferd er undersøkt (BMJ 2007; 334: 614 – 6).

Tendensen er at tiltak rettet mot skolen som institusjon har hatt bedre og ofte mer langvarig effekt enn tradisjonell klasseromsundervisning. Dette har bl.a. vært tiltak for å styrke elevenes tilhørighet, nettverksbygging, opplæring av lærere i å bruke kulturelt tilpassede læremetoder og bevisstgjøring av sosiale skiller blant elevene. Intervensjon bør starte tidlig i ungdomsårene og aktivisere både lærere, foreldre og elever.

Screening for cystisk fibrose

Flere land, bl.a. Storbritannia, Frankrike og deler av USA, har vedtatt at cystisk fibrose skal inngå som en del av screeningprogrammet for nyfødte. Tidlig diagnostikk bedrer utfallet av sykdommen. Men hvorvidt man velger å undersøke alle nyfødte, vil også avhenge av hvor mye man sparer på å behandle tidlig, i forhold til hvor mye det koster å innføre diagnostikken.

En studie fra Skottland viser at det meste av utgiftene til screeningundersøkelser innspares ved lavere behandlingskostnader (Lancet 2007; 369: 1187 – 95). Forskerne sammenliknet 184 pasienter som fikk

diagnosen gjennom screening, med 950 som ble diagnostisert senere på bakgrunn av kliniske symptomer.

Frem til niårsalderen krevde den siste gruppen opptil fire ganger så store behandlingsutgifter som den første. Hvis de også hadde kunnet beregne indirekte besparelser, mener forfatterne at utgifter og besparelser nærmest ville vært balansert.

Infeksjon i kardiaale implantater

Bakteriell infeksjon i permanent pacemaker eller implanterbar defibrillator er alvorlig, og betyr oftest at disse må fjernes. I et område i Minnesota har man gjennomført en retrospektiv studie av samtlige pasienter som fikk denne behandlingen i perioden 1975 – 2004 (Arch Intern Med 2007; 167: 669 – 75).

Det oppsto infeksjon hos to av 1 000 pasienter per behandlingsår. Ved bakteriemi forårsaket av gule stafylokokker forekom sannsynlig infeksjon av pacemaker eller defibrillator i over 50 % av tilfellene, mot bare 12 % der agens var gramnegative bakterier. Defibrillatorer ble hyppigere infisert enn pacemakere.

Bypassoperasjon reduserer kognitive funksjoner

Koronar bypassoperasjon uten bruk av hjerte-lunge-maskin beskytter ikke mot sen kognitiv reduksjon. Det viser en nederlandsk studie publisert i *JAMA* (2007; 297: 701 – 8).

Konvensjonell koronar bypassoperasjon er forbundet med høy forekomst av kognitiv reduksjon. I studien sammenliknet man koronar bypassoperasjon med og uten bruk av hjerte-lunge-maskin hos 281 lavrisikopasienter som ble randomisert i perioden 1998 – 2000.

Fem år etter operasjonen var 130 pasienter fra hver gruppe i live. Andelen med lavere kognitive funksjoner var helt lik i begge grupper (50 %). Det var heller ingen statistisk signifikante forskjeller med henblikk på kardiovaskulære endepunkter eller livskvalitet.

Langtidseffekter ved falskt positiv mammografi

Å få et falskt positivt mammografiresultat er en belastning. Nå har forskere undersøkt litteraturen for å se om kvinnene har langtidseffekter av å få en slik beskjed (Ann Intern Med 2007; 146: 502 – 10).

Studien omfattet 23 longitudinelle studier publisert på engelsk med mer enn 300 000 kvinner eldre enn 40 år. Kvinner med falskt positive funn hadde mer besvær og angst i flere måneder etter å ha fått beskjeden enn kvinner med

normalt resultat. De tenkte også mer på brystkreft og undersøkte brystene oftere.

Publisert: 17. mai 2007. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 26. mars 2026.